

POLİSLERİN DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN UMUTSUZLUK DÜZEYLERİNİ BELİRLEMeye YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

Mustafa ÇALIŞKAN*

Yunus MENCİK**

Öz

Bu çalışmanın amacı, polislerin umutsuzluk düzeylerini belirleyerek bazı demografik (cinsiyet, yaş, medeni durum, meslekteki toplam çalışma süresi, çalışılan bölge) değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır. Araştırmanın evrenini emniyet genel müdürlüğünde görevli polislerin tamamı oluşturmaktadır. Bu bağlamda örneklem kitle seçilmemiştir. Ölçme araçları olarak, kişisel bilgi formu, Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, bağımsız örneklem t testi, varyans analizi, korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgularına göre; Yaş değişkeni ile umutsuzluğun alt boyutlarından “gelecek duygular” alt boyutu ve gelecekte beklenen alt boyutu arasında anlamlı düzeyde ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Bu tespite göre; 34-42 yaş arasındakilerin geleceğe dair umutları ve gelecekte beklenen düzeyleri 20-25 yaş arasındakilere göre daha düşüktür. Bunun dışında cinsiyet, medeni durum, meslekteki toplam çalışma süresi ve çalışılan bölge değişkeninin umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede bir ilişki saptanmamıştır.

Anahtar Sözcükler: Polis, Umutsuzluk, Beck Umutsuzluk Ölçeği

A SURVEY TO DETERMINE THE LEVELS OF HOPELESSNESS OF POLICEMEN IN TERMS OF DEMOGRAPHIC VARIABLES

Abstract

The purpose of this survey is to determine the levels of hopelessness of policemen and to find out if some demographic variables (gender, age, marital status, total working hour, working area) can change results. The survey will be implemented on policemen in charge at Security General Directorate. In this sense, a specific sample group has not been chosen. Methods of measurement are personal information form and Beck Hopelessness Scale. In analysing the data in survey, independent samples t-test, variance analysis and correlation analysis has been used. In accordance with findings in survey, a correlation has been determined on a significance level from subdimensions of age and hopelessness to subdimensions of futuristic emotions and expectations. With regard to this detection, the levels of futuristic hopes and expectations of those who are in their 34-42 are lower than of those who are in their 20-25. Apart from that, a correlation between the variables in gender, age, marital status, total working hour, working area and the subdimensions of hopelessness has not been determined.

Key words: Policemen, Hopelessness, Beck Hopelessness Scale.

Giriş

Polislerin çalışma sisteminin düzensizliği, çalışma saatinin fazlalığı, fiziksel çalışma koşullarının yeterli seviyede olmayışı, olumsuz olaylarla karşılaşma sıklığı, amirlerle olan iletişim sorunları, terfi sisteminin belirsizliği, doğu görevlerinin belirsizliği ve daha birçok etken polislerin karşılaştıkları sorunların başında gelmektedir (Korkut, 2012:5). Bu gibi olumsuz durumlar polislerin mesleki yaşamında, geleceğe dair belirsizlikler kaygı düzeylerini artırmakta, motivasyonlarını ise düşürmektedir.

Polislerin çalışma koşulları, kendilerine, ailelerine ve sosyal yaşamlarına fazla zaman ayıramaması, polislerin kendilerini mutsuz hissetmelerine neden olmaktadır (Taşdöven, 2005:44). Polislerin iş yaşamı, onların psikolojilerinde, davranışlarında ve fiziksel yapılarında olumsuz değişmelere neden olmaktadır. Polislerde, sinirlilik, umutsuzluk, karamsarlık, depresyon, konsantrasyon bozukluğu, unutkanlık vb. problemlerin ortaya çıktığı ve buna bağlı

* Dr., İstanbul İl Emniyet Müdürlüğü, Adnan Menderes Bulvarı (Vatan Cad.) e-mail: mcaliskan68@yahoo.com

** Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi, e-mail: mencikyunus@yahoo.com

olarak birçok sosyal ve psikolojik sorunların ortaya çıktığı tespit edilmiştir (Emmott, 1994:15).

Polis, genellikle gerilimli bir ortamda mutsuz ve mağdur insanlarla muhatap olur. Bu nedenle sorunlu bir bireyin, yoğun biçimde sorun yaşayan diğer bir bireye hizmet sunması, onun beklenti ve sorunlarına çözüm bulması oldukça güçtür. Polis memurlarının büyük çoğunluğu, meslek yaşamları boyunca gün boyu süren çalışma, insanın doğasına ters düşen uyku ve beslenme düzeni, yeterli zaman ayrılamayan aile ve sosyal yaşamı tehdidi ile karşı karşıyadır (Cerrah ve Semiz, 2000:109-112).

Bu yoğun tempodan dolayı polislerde tükenmişlik sendromu da görülmektedir. Tükenmişlik kavramı umutsuzluk kavramıyla iç içe olup bireyin umutsuzluk düzeyini etkilemektedir. Umutsuzluk, tükenmişliğin sonucu olarak ortaya çıkan bir ruh halidir. Umutsuzluk ve tükenmişlik, özellikle insanlarla yoğun iletişimin söz konusu olduğu mesleklerde yaşanan, stresle başa çıkamama sonucunda bireyin fiziksel ve duygusal olarak hissettiği tükenme (çaresizlik) duygusudur (Yıldırım, 2007:1). Taşdöven (2005:42-47) ve Yılmaz Dinç (2013:78)'in polisler üzerinde yaptıkları araştırmalarında, polislerin tükenmişlik düzeyi yüksek bulunmuştur.

Umutsuzluk, geleceğe karşı olumsuz tutumların göstergesidir. Umutsuzluk ile intihar düşüncesi de birbiriyle ilişkilidir. Umutsuzluğun bireyin intihar olasılığını artırıcı bir durum olduğuna ilişkin çok sayıda çalışma vardır (Dilbaz ve Seber, 1993; Haran, 1995; Bayam vd., 2002; Türkmen 2004; Batıgün, 2005; Tümkaya, 2005; Ak vd., 2006).

Polislerin umutsuzluk düzeylerini belirlemeye çalışan bu araştırma, üç bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde umutsuzluk kavramı ve bununla ilişki olan bazı kavramlar açıklanmıştır. İkinci bölümde, araştırmanın amacı, hipotezleri, veri toplama araçları ve yöntemi belirtilmiştir. Üçüncü bölümde ise bulgular ortaya konmuş ve yorumlanmıştır.

1. Literatür Taraması

Umutsuzluk

Umut ve umutsuzluk kavramları birbirine zıt kavramlardır. Umutsuzluk kavramını açıklamadan önce umut kavramından kısaca bahsetmekte fayda vardır. Umut; kişilerin gelecekle ilgili bir amacının olması ve bu amaca ulaşmada kişiye verdiği yaşam enerjisi olarak tanımlanabilir (Çelikel ve Erkorkmaz, 2008: 123).

Türk Dil Kurumu'nun tanımlamasına göre ise umut, olması beklenen veya olacağı düşünülen şey, ümit olarak tanımlanmakta (TDK, 2015), umutsuzluğun tanımı ise, bu umudun olmama durumu, ümitsizlik olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2015). Bu bağlamda umutsuzluk, kişinin geleceğe dair olumsuz inançlarının olması, kişinin karamsar bir tutum içinde olması ve geleceğe dair beklentisini kaybetmesi olarak tanımlanmaktadır. Umutsuzluk genel olarak kişinin kendisinde sadece olumsuz özellikler görmesi, olumsuz yaşam olaylarını değiştirilemez olarak algılaması ve kabul etmesi anlamına gelmektedir (Akgün,2015:25).

Umutsuzluk bireyde birçok problemi de beraberinde getirmektedir; iştah azalma, hayata karşı pasiflik, uyku bozuklu, motivasyon kaybı, hayal gücünde azalma, geçmişi hatırlamada güçlük, hayata karşı olumsuz hisler besleme, problem çözme becerisinde düşme durumları görülmektedir (Öz, 2004:235). Umutsuzluk sonucu meydana gelen bu olumsuz değişimler neticesinde bireyde intihar etme eğilimi olabileceği söylenebilir. Hakeza Beck (1963); umutsuzluk ve intihar arasında güçlü bir ilişki olduğunu, depresif belirtileri olan kişilerin, kendilerini izole ettiklerini ve bu kişilerin geleceğe yönelik düşüncelerinin karanlık, keder ve

üzüntüyle dolu olduğunu ve kişilerin umutsuz düşüncelerinden kurtulmak için tek çıkış yolunu intihar olarak düşündüklerini belirtmektedir. 1963 yılında Beck'in psikoterapi seanslarında edindiği gözlemlere göre; intihar düşüncesi ve intihar eğilimi olan hastalarının umutsuzluk düzeylerinin yüksek olduğunu bildirmektedir (Beck, 1979 akt. Akgün,2015:25). Umut ve umutsuzluk kavramları birbirine zıt beklentileri simgelemektedir. Umut, belirli bir amaca ulaşmak için uygulanan planları başarmayı öngörürken; umutsuzluk ise başarıya olan inançsızlığı simgeler. Birbirinin zıttı olan bu iki uç durum, bireyden bireye, durumdan duruma ve öngörülen sonucun ne zaman ve nasıl gerçekleşeceğine dayalı olarak farklılaşmaktadır. Belirtilen bu plan ve hedefler sadece planların hedefe nasıl yerleştirildiğini değil aynı zamanda hedefin kendisini de etkiler. (Melges 1969'dan akt. Dilbaz ve Seber, 1993: 134-135). Bu bağlamda umut, hayata tutunmada önemli bir olgudur. Umut kişiyi hayata bağlayan bir yaşam olgusu olarak tanımlanırken umutsuzluk ise kişinin yaşama bağlılığını koparan negatif bir durumun varlığı olarak değerlendirilebilir.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın temel amacı polislerin umutsuzluk düzeylerini belirlemektir. Bu kapsamda polislerin umutsuzluk düzeylerini cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek tecrübeleri vb. değişkenlerle ilişkisini ortaya koymak amaçlar arasındadır.

Bu çalışma polislik mesleği ve bilim dünyası açısından da önem arz etmektedir. Çünkü ülkemizde polislik mesleği oldukça zor bir meslektir. Bu yüzden teşkilat mensuplarının birçoğunda bazı psikolojik sorunlar oluşabilmektedir. Bu sorunların var olduğu bilinmesine rağmen bilim dünyasında da akademik çalışmalara rastlamak oldukça güçtür. Bu bağlamda polislerin umutsuzluk düzeylerinin akademik olarak incelenmesi çalışmayı önemli kılmaktadır.

3. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmanın amaç ve önemine atfen bazı hipotezler geliştirilmiştir. Bu hipotezleri şu şekilde sıralayabiliriz:

H1: Polislerin genel umutsuzluk düzeyi yüksektir.

H2: Polislerin cinsiyetlerine göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.

H3: Polislerin yaş gruplarına göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.

H4: Polislerin medeni durumlarına göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.

H5: Polislerin meslekteki toplam çalışma sürelerine göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır

H6: Polislerin çalıştığı bölgeye göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.

4. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, alan araştırması yöntemi kullanılmıştır. Polislerin, umutsuzluk düzeyi ile cinsiyet arasındaki ilişki t testi ile araştırılmıştır. Polislerin yaş ve medeni durum, meslekte çalışma süreleri ile umutsuzluk arasındaki ilişkinin olup olmadığı tek yönlü varyans analizi ile incelenmiştir.

4.1. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde çalışan polisler oluşturmaktadır. Çalışmada belirli örneklem kitle alınmayıp tüm polis teşkilatı örnekleme oluşturmaktadır. Çünkü polisler çalışma süreleri, çalıştıkları il ve çalıştıkları birimler süreklilik arz etmediğinden örneklem kitle oluşturulmamıştır. Yani bir polis mesleki yaşam sürecinde

birden fazla ilde, birden fazla birimde çalıştığından birimler arası ve iller arası farklılığın olmadığı, dolayısıyla homojenlik oranı yüksek bir teşkilat olduğu düşüncesiyle bir il ya da birim ayırımı gözetmeksizin polis teşkilatının tamamı ele alınmıştır.

4.2. Araştırmanın Sınırlılıkları:

Çalışmadaki sınırlılıklar şu şekilde sıralanabilir;

- Araştırma Emniyet Genel Müdürlüğü mensuplarından polislerle sınırlıdır.
- Araştırma 330 polis ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca araştırma çalışmanın yapıldığı dönem ile sınırlıdır. Ankete verilen cevaplar zamana göre değişkenlik gösterebileceğinden bu araştırma çalışmanın yapıldığı zaman dilimiyle sınırlandırılabilir.

4.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ile Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır. Kişisel bilgi formu bağımsız değişkenlere ait bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından geliştirilen bir veri toplama aracıdır. Bu formda araştırma grubuna yönelik cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim seviyesi, meslekteki toplam çalışma süresi ve çalıştığı bölge ile ilgili sorular yer almaktadır.

Araştırmada polislerin umutsuzluk düzeyini belirlemek için Beck Umutsuzluk Ölçeği kullanılmıştır.

Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ)

Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ), bireyin geleceğe yönelik olumsuz beklentilerini ölçmek amacıyla Beck, Weissman, Lester ve Trexler Tarafından 1974 yılında geliştirilmiştir. BUÖ, 20 maddeden oluşan kendini değerlendirme türü bir ölçektir. Ölçek 20 maddeden oluşmakta ve yanıt anahtarı ile uyum sağlayan her cevap 1 puan, uyum sağlamayan her cevap ise 0 puan almaktadır. Maddelerin seçenekleri “Evet”, “Hayır” şeklindedir. Bireyden kendisi için uygun gelen ifadeleri “evet” uygun olmayan ifadeleri ise “hayır” olarak işaretlemesi istenmektedir. Ölçeğin puanlanmasında 11 maddenin (2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 20) evet, 9 maddenin (1, 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 19) hayır cevabı 1 puanla değerlendirilir. Ölçekten elde edilecek puan aralığı 0-20 arasındadır. Puan değerinin yüksekliği bireyin umutsuzluğunun yüksek olduğunu gösterir (Savaşır ve Şahin, 1997:61). Yani alınan puanlar yükseldikçe bireyin umutsuzluk düzeyinin de yüksek olduğu kabul edilmektedir.

Beck Umutsuzluk Ölçeği'nin Türkçe'ye çevirisi Seber (1991) tarafından, geçerlik ve güvenilirlik çalışması ise Durak ve Palabıyıkoglu (1994) tarafından yapılmıştır. 373 kişilik örneklem grubunun Cronbach Alpha katsayısı 0.69 olarak hesaplanmıştır (Durak ve Palabıyıkoglu, 1994: 315-317). Ayrıca Seber, Dilbaz, Kaptanoğlu ve Tekin (1993) tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmasında ise 107 kişilik örneklem grubunun Cronbach Alpha katsayısı 0.86 olarak hesaplanmıştır (Seber vd., 1993: 141).

Umutsuzluk ölçeğinin yapılan çalışmalar neticesinde; i. Duygusal, ii. Motivasyonel ve iii. Bilişsel olmak üzere üç faktörde incelenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Birinci faktör umut ve coşku, mutluluk, kader ve iyi zamanlar gibi geleceğe dair duygusal çağrışımları; ikinci faktör boş verme, hiç bir şey istememe, arzulanan şeyi elde etmek için çaba sarf etmeme gibi motivasyon kaybı ile ilişkili öğeleri; üçüncü faktör ise nasıl bir yaşama sahip olacağına dair gelecek beklentilerini içermektedir. Ölçekte; 1, 5, 6, 13, 15 ve 19. maddeler ‘gelecekle ilgili duygular(umut)’; 2, 3, 9, 11, 12, 16, 17 ve 20. ‘maddeler motivasyon kaybı’ ; 4, 7, 8, 10, 14

ve 18. maddeler ise ‘gelecekle ilgili beklentiler’i ifade etmektedir (Beck vd., 1974: 864 akt. Koç, 2013:10).

Araştırmacılar, Beck Umutsuzluk Ölçeği’nden elde edilen puanların yorumlanmasında puan aralıkları önermektedir. Bu puan aralıkları; 0-3 “normal aralık” (normal range); 4-8 “hafif umutsuzluk” (mild hopelessness); 9-14 “orta düzey umutsuzluk” (moderate hopelessness); 14-20 “yoğun umutsuzluk” (severe hopelessness) olarak betimlenmektedir (Beck ve Steer, 1998; Tanaka, Sakamoto, Ono, Fujihara, Kitamura, 1998’den akt. Ceyhan, 2004: 94).

Bu çalışmadaki polislerin umutsuzluk puanı ortalaması 20 puan üzerinden 12,55 bulunmuştur. Dolayısıyla bu çalışmaya katılan polislerin umutsuzluk seviyeleri orta düzeyin üst limitine yakındır. Dündar’ın (2008) polisler üzerinde yaptığı çalışmada ise umutsuzluk puan ortalaması 9,46 bulunmuştur. Yine benzer çalışmalarda Bayam ve arkadaşlarının (2002) sivil savunma çalışanları üzerinde yaptığı çalışmada umutsuzluk puanı ortalaması 9,16 bulunmuştur. Konukbay’ın (2005) engelli çocuk ebeveynleri üzerinde yaptığı çalışmada umutsuzluk puanı ortalaması, annelerin 7,46, babaların 7,67 bulunmuştur.

Araştırmanın Güvenirliği

Beck vd. (1974) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, umutsuzluk ölçeğinin bütünüünün güvenilirliğinin 0.93 olduğu ifade edilmiştir (Beck vd., 1974: 862). Durak ve Palabıyıkoglu (1994) tarafından yapılan geçerlilik çalışmasında ise ölçeğinin bütünüünün Cronbach Alpha katsayısı 0.69, duygusal faktöre ilişkin katsayının 0.78, motivasyonel faktöre ilişkin katsayının 0.72 ve bilişsel faktöre ilişkin katsayının 0.72 olduğu belirtilmiştir (Durak ve Palabıyıkoglu, 1994: 317).

Bu çalışmanın ise güvenilirlik düzeylerinin belirlenebilmesi için Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmış ve tablo-1 deki sonuçlar elde edilmiştir.

Tablo 1: Beck Umutsuzluk Ölçeği güvenirlilik sonuçları-İç tutarlılık (Cronbach Alfa)

Beck Umutsuzluk [Alt Ölçekler]	Madde Sayısı	Cronbach Alfa	Ölçeğin Güvenirliği
(i) Gelecek Duygular (umut)	6	,829	yüksek
(ii) Motivasyon Kaybı	8	,678	orta
(iii) Gelecek Beklentiler(bilişsel)	6	,751	yüksek
Toplam alfa değeri	20	,896	yüksek

Ölçeğin toplam ve alt faktörlerinin güvenilirlik düzeylerinin belirlenebilmesi için Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin duygusal faktörüne ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,829, motivasyonel faktörüne ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0.678, gelecek beklentisi(bilişsel) faktörüne ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,751 olarak bulunmuştur. Ölçeğin bütünüüne ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0.896’dır. Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının “0.60 ≤ α < 0.90” aralığında olmasının “Oldukça Güvenilir” olduğu (Can, 2014: 369 akt. Çavuş, 2016: 33) düşünüldüğünde ölçeğin bu çalışmadaki hedef kitleye uygulanmasının uygun ve güvenilirliğinin yüksek olduğu söylenebilir.

Veri toplama ve Analizi

Araştırma verilerinin oluşum kısmı anket yöntemiyle sağlanmıştır. Anketlerin uygulanış biçimi ise “Google Forms” uygulamasından yararlanılmıştır. Anketler önce Google form’a yüklenmiş ve daha sonra akıllı telefonlarda yer alan mesajlaşma kanallarıyla polislere

ulaştırılmıştır. Gönderilen polislerden de tanıdıkları polislere göndermeleri istenmiştir. Ayrıca Facebook'ta yer alan polis sayfalarına Google form linki gönderilerek paylaşımda bulunmaları rica edilmiştir.

Gönderilen anketlerden 335 polisten anket dönüşü gelmiştir. Anketin geçerliği test edildiğinde 5 anketin çalışmanın güvenilirliğini düşürdüğü için bu kişiler anketten çıkarılmıştır.

Anket sorularının demografik özellikleri sadece polisler için oluşturulduğu için sivil katılım engellenmiştir.

Elde edilen veriler SPSS 23 for Windows programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Araştırmada T-testi, ANOVA ve korelasyon analizinden elde edilen istatistiklerin anlamlılığı ,05 düzeyinde sınanmıştır.

5. Bulgular ve Değerlendirme

Tablo 2: Araştırmaya Katılanların Demografik Özellikleri

DEĞİŞKENLER	SAYI	YÜZDE	DEĞİŞKENLER	SAYI	YÜZDE
Cinsiyet			Eğitim düzeyi		
Erkek	321	97,3	Lise	7	2,1
Kadın	9	2,7	Önlisans	112	33,9
Toplam	330	100,0	Lisans	186	56,9
Yaş			Yüksek lisans	24	7,3
20-25	52	15,8	Doktora	1	0,3
26-33	168	50,9	Toplam	330	100,0
34-42	62	18,8	Meslekte çalışma süresi		
43-51	41	12,4	0-5	98	29,7
52 ve üzeri	7	2,1	6-10	134	40,6
Toplam	330	100,0	11-15	28	8,5
Medeni durum			16-20	28	8,5
Bekar	241	73,0	21 ve üzeri	42	12,7
Evli	89	27,0	Toplam	330	100,0
Toplam	330	100,0	Çalıştığı bölge		
			Batı	228	69,1
			Doğu	102	30,9
			Toplam	330	100,0

Tablo 2'de ankete cevap veren emniyet görevlilerinin kişisel bilgilerine ilişkin yüzde-frekans dağılımları yer almaktadır. Buna göre araştırmaya katılan 330 polisin tamamına yakını (97,3) erkeklerden olmaktadır. Grubun yaş oranları ise; %66,7'si 33 yaş ve altı, %33,3'ü ise 34 yaş ve üstü olarak saptanmıştır. Katılımcıların medeni durumları; %73'ü bekar, %27'si ise evlidir. Eğitim düzeyleri; %2,1'i lise mezunu, %33,9'u ön lisans, %56,9'u lisans, %7,3'ü yüksek lisans, %0,3'ü de doktora derecesinden mezun olmuştur. Katılımcıların meslekte çalışma süreleri ise %29,7'si 0-5 yıl arası, %40,6'sı 6-10 yıl arası, %8,5' 11-15 yıl arası, yine eşit oranda %8,5 ile 16-20 yıl arası ve %12,7'de 21 yıl ve üzeri çalışanlardan oluşmaktadır. Katılımcıların çalıştığı batı ve doğu bölgeleri arasında %69,1'i batı bölgesi, %30,9' u ise polise doğu bölgesi olarak belirlenen illerde çalışmaktadır.

Tablo 3: Ölçeğe Verilen Cevapların Frekans Dağılımı

MADELER	Cevap	F	%
1-Geleceğe umut ve coşku ile bakıyorum	Evet	77	23,3
	Hayır	253	76,7
2- Kendim ile ilgili şeyleri düzeltemediğime göre çabalamayı bıraksam iyi olur.	Evet	124	37,6
	Hayır	206	62,4
3- İşler kötüye giderken bile her şeyin hep böyle olmayacağını bilmek beni rahatlatıyor.	Evet	170	51,5
	Hayır	160	48,5
4- Gelecek on yıl içinde hayatimin nasıl olacağını hayal bile edemiyorum.	Evet	248	75,2
	Hayır	82	24,8
5- Yapmayı en çok istediğim şeyleri gerçekleştirmek için yeterli zamanım var.	Evet	33	10,0
	Hayır	297	90,0
6- Benim için çok önemli konularda ileride başarılı olacağımı umuyorum.	Evet	119	36,1
	Hayır	211	63,9
7- Geleceğimi karanlık görüyorum.	Evet	190	57,6
	Hayır	140	42,4
8- Dünya nimetlerinden sıradan bir insandan daha çok yararlanacağımı umuyorum.	Evet	54	16,4
	Hayır	276	83,6
9- İyi fırsatlar yakalayamıyorum gelecekte yakalayacağıma inanmam için de hiç bir neden yok.	Evet	211	63,9
	Hayır	119	36,1
10-Geçmiş deneyimlerim beni geleceğe iyi hazırladı	Evet	180	54,5
	Hayır	150	45,5
11-Gelecek benim için hoş şeylerden çok tatsızlıklarla dolu görünüyor	Evet	194	58,8
	Hayır	136	41,2
12-Gerçekten özlediğim şeylere kavuşabileceğimi ummuyorum	Evet	130	39,4
	Hayır	200	60,6
13-Geleceğe baktığımda şimdikine oranla daha mutlu olacağımı umuyorum.	Evet	120	36,4
	Hayır	210	63,6
14-İşler bir türlü benim istediğim gibi gitmiyor	Evet	252	76,4
	Hayır	78	23,6
15-Geleceğe büyük inancım var.	Evet	106	32,1
	Hayır	224	67,9
16-Arzu ettiğim şeyleri elde edemediğime göre bir şeyler istemek aptallık olur	Evet	186	56,4
	Hayır	144	43,6
17-Gelecekte gerçek doyuma ulaşmam olanaksız gibi.	Evet	225	68,2
	Hayır	105	31,8
18-Gelecek bana bulanık ve belirsiz görünüyor.	Evet	241	73,0
	Hayır	89	27,0
19-Kötü günlerden çok, iyi günler bekliyorum.	Evet	156	47,3
	Hayır	174	52,7
20-İstediğim her şeyi elde etmek için caba göstermenin gerçekten yararı yok, Nasıl olsa onu elde edemeyeceğim.	Evet	184	55,8
	Hayır	146	44,2

Not: Maddelere katılım %100 olup boş bırakılan soru yer almamaktadır.

A. Cinsiyet ve Umutsuzluk Arasındaki İlişki İçin t Testi Analizi

Tablo 4: Cinsiyet ve Umutsuzluk Arasındaki İlişki İçin Tanımlayıcı İstatistikler

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	Cinsiyet	N	Ortalama
Gelecek duygular(umut)	Erkek	321	,6911
	Kadın	9	,7037
Motivasyon kaybı	Erkek	321	,5362
	Kadın	9	,5139
Gelecekte beklenen	Erkek	321	,6833
	Kadın	9	,7593

Tablo-4'te de görüldüğü üzere ankete katılanların tamamına yakını erkektir.

Tablo 5: Cinsiyet ve Umutsuzluk Arasındaki İlişki İçin t Testi Analiz Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	T değeri	Serbestlik derecesi	P
Gelecek duygular (umut)	-,114	328	,910
Motivasyon kaybı	,243	328	,808
Gelecekte beklenen	-,754	328	,452

Tablo 5'de cinsiyetin umutsuzluğun tüm alt boyutları üzerindeki etkisini ölçmek için uygulanan t testinde cinsiyetin ile umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede ($p > ,05$) farklılıklar saptanamamıştır. Bu araştırma bulgusu "Polislerin cinsiyetlerine göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır" hipotezini desteklememektedir.

B. Yaş Durumları ile Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 6: Yaşın Umutsuzluk Alt Boyutları Arasındaki Varyans Analizi Test Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	F	P
Gelecek duygular (umut)	3,030	,018
Motivasyon kaybı	1,257	,287
Gelecekte beklenen	3,552	,007

Tablo 6'daki analiz sonuçları incelendiğinde araştırmaya katılan emniyet görevlilerinin yaş değişkeni "gelecek duygular" ($p=0,018 < 0,05$) ile "gelecekte beklenen" ($p=0,007 < 0,05$) alt boyutlarını 0,05 anlamlılık düzeyine göre seviyelerinin tükenmişlik alt boyutları üzerine 0,05 anlamlılık düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı fark oluşturmaktadır.

Gruplar arasında fark olduğu için Tukey testine geçmeden önce varyansların homojenlik testi yapılmıştır; gelecek duygular alt boyutunun $p=0,206 > 0,05$ ve motivasyon kaybı $p=0,060 > 0,05$ ve $p=0,158 > 0,05$ olduğundan varyanslar homojen dağılmıştır. Tablo 4'deki analiz sonuçlarına göre anlamlı bulunan faktörlere ilişkin ikili karşılaştırmalar (Post Hoc Tests-Tukey) yapılmıştır.

Tablo 7: Yaşın Umutsuzluk Alt Boyutlarına Etkisinin İkili Karşılaştırılması (Post Hoc Tests-Tukey) Testi Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	1. yaş	2. yaş	Ortalama Fark	P
Gelecek duygular (umut)	20-25	34-42	-,20058	,010
Gelecekte beklenen	20-25	34-42	-,17969	,011

Tablo 7’deki analiz sonuçlarına göre yapılan Tukey testinde, yaş değişkeni, gelecek duygular (umut) alt boyutu ($p=0,010<0,05$) ile gelecekte beklenen alt boyutu ($p=0,011<0,05$) arasında anlamlı düzeyde ilişkinin varlığı söz konusudur. Ancak her iki anlamlı ilişki negatif yönde ve aynı yaş gruplarında görülmektedir. Yani geleceğe dair duygular ile gelecekte beklenen alt boyutundaki anlamlı ilişki 20-25 yaş ile 34-42 yaş arasında olup; 20-25 yaş arası polislerin umut düzeyi ve gelecek beklentisi 34-42 yaş arası polislerden umutsuzluk anlamında daha düşüktür. Yani geleceğe dair umut düzeyleri ve beklentileri yüksektir.

Bu araştırma bulgusu “Polislerin yaş gruplarına göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır” hipotezini desteklemektedir.

Motivasyon kaybının yaş değişkeni açısından ise anlamlı bir ilişki görülmemektedir.

C. Medeni Durum ile Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular (Bağımsız t testi)

Tablo 8: Medeni durum ile Umutsuzluk Alt Boyutları Arasındaki İlişki İçin t Testi Analiz Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	T değeri	Serbestlik derecesi	P
Gelecek duygular (umut)	,454	328	,650
Motivasyon kaybı	-,037	328	,970
Gelecekte beklenen	1,878	328	,061

Tablo 8’deki analiz sonuçları incelendiğinde, araştırmaya katılan emniyet görevlilerinin medeni durumları ile umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede ($p>,05$) farklılıklar saptanamamıştır. Bu araştırma bulgusu ise “Polislerin medeni durumlarına göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.” hipotezini desteklemektedir.

D. Emniyet Görevlilerin Meslekte Toplam Çalışma Süreleri ile Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 9: Meslekte Toplam Çalışma Sürelerinin Umutsuzluk Alt Boyutları Arasındaki Varyans Analizi Test Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	F	P
Gelecek duygular (umut)	1,503	,201
Motivasyon kaybı	1,987	,096
Gelecek beklenti	1,870	,115

Tablo 9’deki analiz sonuçları incelendiğinde, araştırmaya katılan emniyet görevlilerinin meslekte çalışma süreleri ile umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede ($p>.05$) farklılıklar saptanamamıştır. Bu araştırma bulgusu da “Polislerin meslekteki toplam çalışma sürelerine göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.” hipotezini desteklememektedir.

E. Emniyet Görevlilerin Çalıştığı Bölge(doğu-batı) ile Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 10: Polislerin Çalıştıkları Bölgenin Umutsuzluk Alt Boyutları Arasındaki Varyans Analizi Test Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI	F	P
Gelecek duygular (umut)	1,341	,248
Motivasyon kaybı	,877	,350
Gelecekte beklenen	,800	,372

Tablo 10’deki analiz sonuçları incelendiğinde, araştırmaya katılan emniyet görevlilerinin çalıştıkları bölge (batı-doğu) ile umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede ($p>.05$) farklılıklar saptanamamıştır. Elde edilen bu sonuca göre; “Polislerin çalıştığı bölgeye göre umutsuzluk düzeyleri arasında farklılık vardır.” hipotezini desteklememektedir.

F. Umutsuzluk Alt Boyutlarının Birbirleriyle Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Tablo 11: Umutsuzluk Alt Boyutlarının Kendi Aralarındaki İlişkinin Korelasyon Analiz Test Sonuçları

UMUTSUZLUK ALT BOYUTLARI		Gelecek duygular	Motivasyon kaybı	Gelecekte beklenen
Gelecek duygular (umut)	Korelasyon	1	,704**	,773**
	Önem		,000	,000
	N	330	330	330
Motivasyon kaybı	Korelasyon	,704**	1	,738**
	Önem	,000		,000
	N	330	330	330
Gelecekte beklenen	Korelasyon	,773**	,738**	1
	Önem	,000	,000	
	N	330	330	330

Tablo 11’deki analiz sonuçlarına göre; umutsuzluk alt boyutlarının kendi aralarında pozitif yönlü ve anlamlı ilişki vardır. İlişkilerin derecesi ise oldukça kuvvetlidir (0,704, 0,773). Gelecek duygular” alt boyutu ile “Motivasyon kaybı ” arasında (0,704) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,000<0,05$) bir ilişki vardır. Yani geleceğe dair olumsuz duygulara hakim olma bireyde motivasyon kaybına neden olacaktır. Aynı şekilde Geleceğe dair duygular ile gelecekte beklenen arasında da pozitif (0,773) ve istatistiksel olarak anlamlı ($p=0,000<0,05$) bir ilişki vardır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Umut her insan için oldukça önemli bir olgudur. Özellikle de güvenlik hizmetinde çalışanların umut düzeyleri diğer meslek çalışanlarına göre biraz daha fazla önem arz etmektedir.

Umutsuzluk düzeyinin alt boyutları olan gelecek duygular yani umut düzeyleri, motivasyon kaybı ve gelecekte beklenen faktörleri ile demografik değişkenler arasındaki ilişkinin karşılaştırılmasında elde edilen tespitlere göre;

Polislerin umutsuzluk düzeyi ortalaması(12,55) toplam 20 puan üzerinden değerlendirildiğinde oldukça yüksek seviyede çıkmıştır.

Cinsiyetin ile umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı derecede ($p>,05$) farklılıklar saptanamamıştır.

Yaş değişkeni ile umutsuzluğun alt boyutlarından gelecek duygular alt boyutu ve gelecekte beklenen alt boyutu arasında anlamlı düzeyde ilişkinin varlığı saptanmıştır. 34-42 yaş arasındakilerin geleceğe dair umutları ve gelecekte beklenen düzeyleri 20-25 yaş arasındakilere göre daha düşüktür.

Bunların dışında polislerin medeni durumları, meslekte toplam çalıştığı süre, çalıştıkları bölge yani batı veya doğu görevinde çalışmakta olan polislerin umutsuzluk alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir.

Polislerin umutsuzluk düzeylerinin toplam puanının yanı sıra anket sorularına verdiklerin cevapların frekans dağılımı incelendiğinde polislerin umutsuzluk seviyeleri oldukça yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum personelde motivasyon kaybına neden olabilmektedir. Umutsuzluğun yaratmış olduğu birçok psikolojik durum olumsuz vakalara (intihar gibi) neden olabilmektedir. Teşkilat mensuplarında meydana gelen bu olumsuzlukların kümülatif birikimi zamanla tüm teşkilata yayılabilir. Bu durumun varlığı kanunların işleminde aksaklıklara neden olabilir. Söz konusu bu olumsuzlukların meydana gelmemesi veya azaltılması için öncelikle polislerin iç hiyerarşisindeki amirlerin, personelin moral ve motivasyonunu yüksek tutmaya çalışmalıdırlar. Bunun yanında personelin umutsuzluğa neden olan konuların tespiti yapıp gerekli önleyici tedbirler almalıdırlar.

Kaynakça

- Akgün, B.P. (2015). *Ortopedik Engelli Bireylerin Umutsuzluk Düzeyi İle İntihar Olasılığı Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul.
- Cerrah, D. ve Semiz, E. (2000). *Yirmi Birinci Yüzyılda Polis: Temel Sorunlar – Çağdaş Yaklaşımlar*. Ankara: Sibel Matbaası.
- Ceyhan, A. (2004). *Ortaöğretim Alan Öğretmenliği Tezsiz Yüksek Lisans Programına Devam Eden Öğretmen Adaylarının Umutsuzluk Düzeylerinin İncelenmesi*. Sosyal Bilimler Dergisi, C.4, S.1. ss.91-102.
- Çavuş, B. (2016). *Öğretim Elemanlarının Örgütsel Adalet Algılarıyla Umutsuzluk Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.

- Çelikel, F.Ç. ve Erkorkmaz, Ü. (2008). *Üniversite Öğrencilerinde Depresif Belirtiler ve Umutsuzluk Düzeyleri ile İlişkili Etmenler*. Nöropsikiyatri Arşivi, C.45, S.4. ss. 122-129.
- Dilbaz, N. ve Seber, G. (1993). *Umutsuzluk Kavramı: Depresyon ve İntiharda Önemi*. Kriz Dergisi, C.1, S.3. ss. 134-138.
- Durak, A. ve Palabıykoğlu R. (1994). *Beck Umutsuzluk Ölçeği Geçerlilik Çalışması*. Türk Psikoloji Dergisi, C.29, S.2. ss. 311-319
- Dündar, S.(2008). *Polislerin Umutsuzluk Düzeyi İle Problem Çözme Becerisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Polis Bilimleri Dergisi C.10, S.3. ss.77-92.
- Emmott, J. (1994), “*Managing a Police Welfare Function*”, Executive Development: Vol. 7, Issue 3. pp.13-15.
- Koç, M. (2013). *Diasporada Dindarlık Ve Umutsuzluk: Fransalı Müslüman-Türk Azınlık Grup Üzerine Ampirik Bir Araştırma*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı: 39, ss.415-444
- Korkut, Ş. (2012). *Türk Polisinde Stresle Başa Çıkma Tarzları Ve İntihar Olasılıkları Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, F. (2004). *Sağlık Alanında Temel Kavramlar*. Ankara: İmaj Basımevi.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. H. (1997). *Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- TDK (2015). Türk Dil Kurumu. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.567f2609c0d053.60439313. Erişim Tarihi: 10.01.2016.
- Yıldırım, S. (2007). *Anaokulu Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeyi ve Umutsuzluk Düzeyi Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz Dinç, S. (2013). *Polislerde Evlilik Doyumu ile Mesleki Tükenmişlik Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.